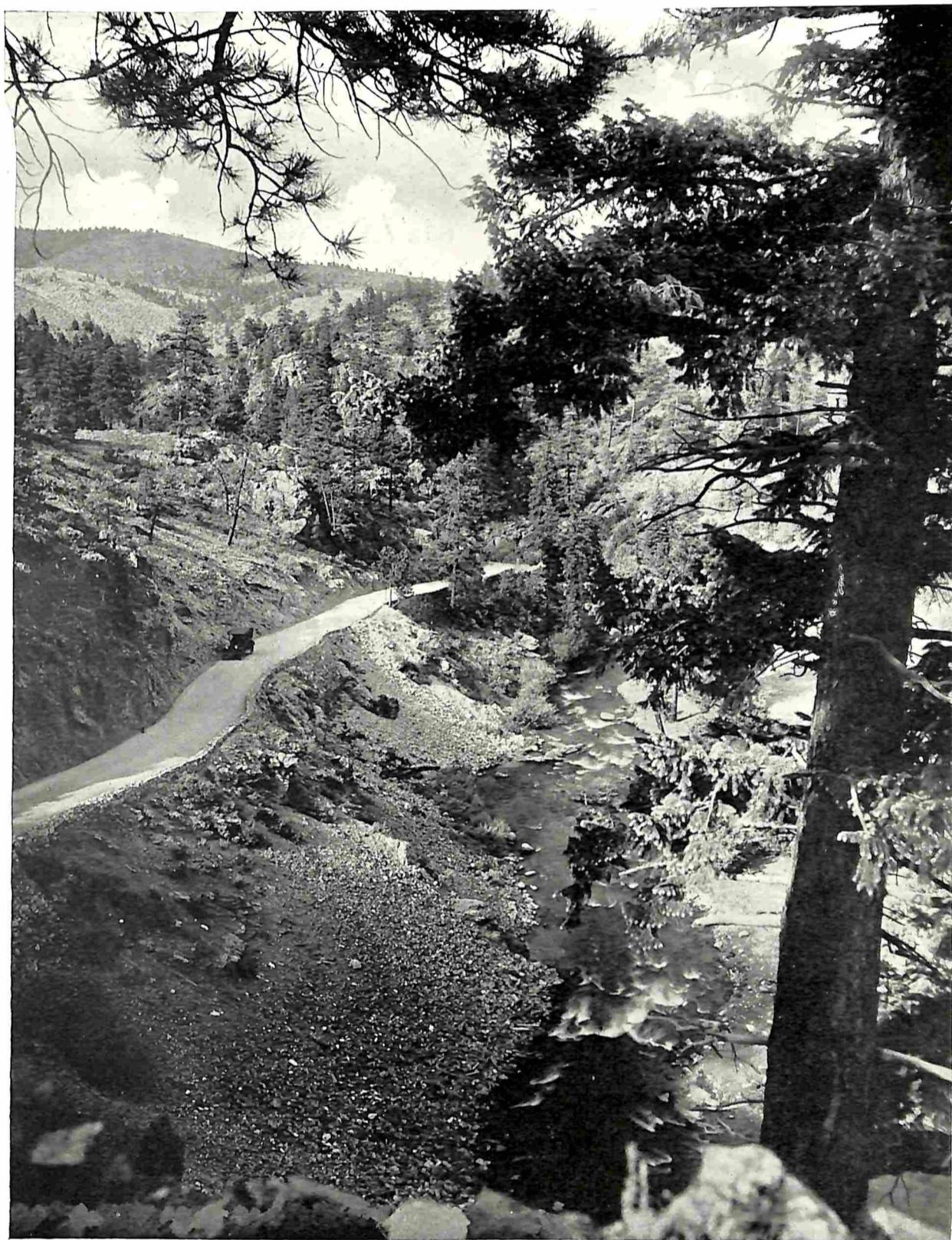

BUITEN

21^E JAARGANG N°. 2.

ZATERDAG 8 JANUARI 1927.

DE BEAR CREEK CANYON IN DE DENVER MOUNTAIN PARKS.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE BEAR CREEK CANYON IN DE DENVER MOUNTAIN PARKS (ILLUSTRATIE)	BLZ. 13
DE SCHAT DER INCA'S (2), DOOR H. B. MARRIOTT WATSON	BLZ. 14
OUDE UTRECHTSCH HUIZEN (GEÏLL.), DOOR W. F. J. DEN UIJL	BLZ. 16—20
ONTVANGEN BOEKEN	BLZ. 19
DE ANKUMMER DOODENMETTEN, DOOR J. D. H. VAN UDEN	BLZ. 19
EEN CONCERT MET EEN NIET-MUZIKAAL INTERMEZZO, DOOR A. W. FRANCKEN	BLZ. 20
ASPECTEN VAN BOMBAY II (GEÏLL.), DOOR MAURITS WAGENVOORT	BLZ. 21—22
VAN EEN JONG EZELTJE (GEÏLL.), DOOR N.	BLZ. 22—23
HET HOEDJE, DOOR AMBER.	BLZ. 22
MEVROUW MARIANNE, DOOR M. C. v. ZEGGELEN (25)	BLZ. 23
OUDE STANDERDMOLEN BIJ BROUWERSHAVEN (ILL.)	BLZ. 23
DE PIKE'S PEAK IN HET AMERIKAANSCH ROTSGEBERGTE (ILLUSTRATIE)	BLZ. 24
BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.	

De uitgevers verzochten beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

DE SCHAT DER INCA'S

DOOR

2) H. B. MARRIOTT WATSON.

HIJ tikte op de tafel en de kellner verscheen. Onder de gegeven omstandigheden zou het onbeleefd zijn geweest te weigeren en ik dronk nog een glas, dat ik niet verlangde en niet lustte.

De twee dozen stonden naast elkaar op tafel en ik liet mijn oogen er over gaan. Nu ben ik niet bijzonder geschikt voor den „strijd om het bestaan” en in een vechtpartij zou ik waarschijnlijk het onderspit hebben gedolven. Maar ik bezit twee aangeboren eigenschappen, die ik eens gehoopt had, dat mij in de diplomatie van nut zouden zijn geweest. De eerste is een uitstekend gezichten-geheugen en — vermoedelijk is dat er een onderdeel van — een scherpe en juiste opmerkingsgave. Ik neem snel waar; ik onthoud nauwkeurig wat ik gezien heb, en ik kan het mij te allen tijde herinneren.

Zoo zag ik nu, bij nadere beschouwing, kleine variaties in de tekening op de beide dozen. Het was niet meer dan een klein verschil in den vlucht der vogels op het deksel, een andere houding van den staart, die mij onbetekenend voorkwam.

Toen ik weer op keek, had de kellner de flesch gebracht. Werner keek naar de toonbank en onwillekeurig volgde ik zijn blik. Er stonden een paar menschen omheen, die dronken, of beschuitjes en kaas aten en praatten. Maar één man was er, die apart stond en niet meesprak, een man van 'n jaar of veertig, in een eenvoudig grijs costuum. Toen hij zich half afwendde om te drinken, zag ik zijn gezicht en profiel en het viel mij in, dat ik hem ook in de veilingzaal had gezien.

„Welnu, gezondheid en voorspoed”, zei Werner, zijn glas opheffend.

Ik zei het hem na en toen wij de glazen neerzetten, zei Werner plotseling:

„Apropos, Maddock, ik heb vergeten na te kijken hoe laat die trein vertrekt. Daar hangt een spoorboek. Wil je dat even aangeven?”

Nu hing het vlak bij mij aan den muur en ik had het gemakkelijk kunnen aanreiken. Maddock stond op en boog zich voorover. Maar ik was hun voor. Ik nam het boekje van den haak en reikte het Werner toe.

„Dank u wel,” zei hij en opende het.

Aan de toonbank kon ik den man in het grijs nu vlak in het gezicht zien, terwijl hij kalm een biscuit opknabbelde. Werner sloeg het boek dicht.

„Zes, vijf-en-dertig” zei hij. „Juist een mooie tijd”. Hij dronk zijn glas leeg, ik eveneens en wij stonden beiden op.

„Steek dat maar weer in je zak, Maddock,” zei hij, met een onverschillig gebaar naar de doosjes. Maddock stak zijn hand uit naar de doos, die het dichtst bij hem stond, maar mijn hand rustte er reeds op.

„Dit is de mijne,” zei ik. Ik had onbewust dat verschil in de staartveeren onthouden.

„De onze stond aan dien kant!” antwoordde Maddock ruw. Werner keek ons peinzend aan.

„Wie heeft nu gelijk?” vroeg hij.

Ik opende de doos en liet hem het beïnkte potje zien. Het potje in de andere doos was schoon.

„Nu, ik zou het verschil niet geweten hebben. Ik vind ze precies egaal,” zei hij met een glimlach. „Neemt u mij niet kwalijk, Mr. Poindexter. U hebt een ongewonen naam”.

Hij keek rustig voor zich uit, maar ik voelde, dat er in zijn toon en woorden een wenk verscholen lag voor zijn minder kalmen metgezel.

„Ja,” zei ik. „Ik groet u en het spijt me, dat ik u niet van dienst kon zijn”.

„Het heeft niets te beduiden,” zei hij, met zijn groote, dikke hand wuivend. „Zoo iets gebeurt dagelijks in het leven en in zaken”.

Zoo ging ik weg en hij ging weer zitten, toen ik de deur uit ging. De man, die aan de toonbank had gestaan, ging tegelijkertijd met mij de deur uit en verdween in den stroom van wandelaars, die weer naar het oosten en het westen vloeide.

Ik nam een taxi naar mijn kamers in Brompton Court, want het begon laat te worden, ik had nog correspondentie af te doen en ik zou buitenshuis dineeren. De lakdoos stond heel mooi op mijn Chineesche kast, maar toch dacht ik er over na waarom ik eigenlijk zoo dwaas was geweest er twintig guineas voor te weigeren. Zonder er verder aandacht aan te schenken, zette ik mij voor mijn schrijftafel en ging mij een uur later kleeden voor het diner. Ik dineerde in het Savoy Hotel in aangenaam gezelschap, ging daarna naar het theater en kwam ongeveer tegen middernacht in Brompton Court terug.

Ik had daar geen andere bedienden dan mijn knecht, Drayton. Hij was een handige oud-matroos en een onschatbare kerel, vlug van begrip, zwijgzaam, altijd bij de hand als hij noodig was, met een gelijkmatig goed humeur en — wat een belangrijke factor was — hij was een uitstekende kok.

Drayton ging in den regel om elf uur naar bed en hij had zich ter ruste begeven toen ik thuis kwam. Maar het electrisch licht brandde in de hall en in de eetkamer, waar netjes gedekt was met een flesch whisky, een glas en een schaal met kaviaar-sandwiches. Dat deed Drayton altijd om te voorkomen, dat ik hongerig naar bed moest gaan.

Ik ging zitten, maakte mij een whisky-soda klaar en peuzelde een sandwich op, terwijl ik mijn brieven inkeek. Plotseling hoorde ik een geluid, dat mijn aandacht trok. Eerst dacht ik, dat het Drayton was, maar toen hoorde ik, dat hij het niet kon zijn. Ik had het tikken van de etenslift in het sous-terrein gehoord, maar er geen aandacht aan geschonken. Maar nu hoorde ik iets in de gang, dat mijn aandacht trok — een heel zwak, maar regelmatig geluid — pat-pat-pat.

Ik stond op, liep naar de deur en wierp ze open. Het licht in de hall verlichtte de gang tot de keukentrap, maar ik zag niets. De zware ganglooper dempte het geluid van mijn voetstappen. Ik zag de deur van den salon op een kier staan en duwde ze open. De dicht getrokken gordijnen hielden de kamer in diepe duisternis gehuld. Ik meende iemand dichtbij te hooren ademen.

Ik ging naar binnen en tastte naar het lichtcontact. Toen ik het gevonden had en de kamer helder verlicht werd, vloog de donkere gestalte van een man langs me heen, wierp me met een schok op zij en liep de gang in en naar beneden naar de keuken. Ik riep luid en hoorde juist een deur open gaan aan het eind van de gang, waar Drayton sliep.

„Houdt den dief, Drayton!” schreeuwde ik.

Ik hoorde rumoer, een slag — ik liep de gang door en bonkte

tegen iemand op. Het volgende oogenblik werden gang en keuken verlicht. Ik stond tegenover Drayton in pyjama.

„Waar is-ie?” vroeg ik buiten adem.

Drayton liep de keuken door, het raam stond open.

„Daar is hij doorheen gesprongen naar den boom”, riep hij opgewonden uit.

De takken van een grooten plataan liepen juist langs het keukenraam. De nachtwind speelde door de gevederde bladeren en deed ze zachtjes ruischen. Ik liep mijn appartement uit, dat op de tweede verdieping lag en ijlde de trappen af. Toen ik de buitendeur bereikte, had ik eenige moeite om den grooten sleutel om te draaien, maar toen ik eenmaal buiten stond, haastte ik mij naar den boom.

„Bent u dat, mijnheer?” klonk Drayton's stem van boven.

„Ik ben bang, dat hij er van door is. Ik heb daar ginds in de struiken wat hooren bewegen”.

Ik keek tusschen de struiken, zocht den heelen tuin af met behulp van een lantaarn met Drayton, die zich vlug gekleed had en mij gevolgd was. Maar er was geen spoor van den vluchteling te vinden en ik veronderstelde, dat hij ontsnapt was, door over een der ijzeren hekken te klimmen die van de straten die Brompton Court omringen, toegang gaven tot den tuin.

Het gaf niets langer vruchteloos te zoeken — dus keerde ik naar mijn kamers terug.

Drayton en ik onderzochten de heele etage en vonden, zooals ik reeds vermoed had, dat de indringer zich toegang verschaft had door van het sous-terrein langs het touw van de etensliftopte klimmen en het raam van de bijkeuken te forceeren. Natuurlijk was diefstal zijn doel geweest, maar hoe ik ook keek, ik miste niets. Ik had hem blijkbaar te vroeg gestoord; ik dacht, dat ik hem overvallen was juist toen hij de kamer was binnengekomen.

Drayton ging weer naar bed en ik bleef nog een uurtje zitten. Ik at mijn sandwiches, dronk de whisky, en liet al het gebeurde van dien dag nog eens de revue passeeren. Dit bracht mij het tooneel in de veilingzaal te binnen en wat er later in het proeflokaal gebeurd was. Ik glimlachte om het zonderlinge van het geval en vroeg mij nogmaals af, waarom ik zoo dom was geweest die twintig guineas te weigeren. Dat bracht mij op het idee mijn koop nog eens te bekijken.

Ik ging den salon binnen, draaide het licht op en liep naar de Chineesche kast. De lakdoos was gevallen en lag er schuin bovenop. Ik zette ze weer overeind — en meteen begreep ik het. De dief moest ze omgegooid hebben, toen ik hem stoorde. Hij was dadelijk naar de kast gegaan als de meest waarschiynlijke plaats, waar ik voorwerpen van waarde zou bewaren en had toen de doos gegrepen. —

Daar hield ik op. Want als door een ingeving, begreep ik de juiste toedracht der zaak. Het was den bezoeker te doen geweest om die doos.

TWEEDE HOOFDSTUK.

DE JAPANSCH E DOOS.

Ik ging naar bed en viel in slaap met die overtuiging en daardoor droomde ik er telkens van. In mijn slaap liep ik over eendelooze afstanden, voortdurend een doos dragend, die ik vergeefs trachtte te verbergen en ik werd achtervolgd door onzichtbare en geheimzinnige vijanden. Ik weet niet of het door de sandwiches kwam of door de nachtelijke jacht, maar de aard mijner droomen was kwaadaardig; angstaanjagend. Toen ik wakker werd, verliet dat gevoel mij dadelijk en, zoowel de droomen als de werkelijkheid uit mijn gedachten bannend, ontbeet ik rustig. Ik had heel wat te doen dien dag, maar vóór ik wegging gaf ik Drayton zijn instructies en vergat niet hem op te dragen de doos op een veilige plaats weg te bergen.

Toen ik 's avonds thuis kwam, vroeg ik of er iets bijzonders gebeurd was en het deed mij genoegen toen ik daarop een ontkennend antwoord ontving. Ik stak een sigaar op en peinsde over het gebeurde van dien dag. Ik had bij den lunch Dick Cassilis ontmoet — iemand dien ik niet gezien had sinds wij beiden in Weenen waren geweest — en ik had hem uitgenoodigd met mij mee te gaan naar mijn buitenhuisje aan de rivier.

Cassilis had in Harvard gestudeerd, had den graad van meester in de rechten behaald, maar was een echte zwerferv-natuur. Evenals ik, had hij van zijn ouders een klein kapitaalje geërfd en voldeed nu aan zijn drang naar reizen. Nog jong — hij was twee-en-dertig, zoowat vier jaar jonger dan ik — had hij er nog lang niet genoeg van en verscheen soms

onverwacht op plaatsen waar men hem absoluut niet verwachtte. Toen ik aan het gezantschap te Weenen verbonden was, had ik hem daar leeren kennen en onmiddellijk een groote sympathie voor hem opgevat.

Hij was een lange, magere, gladgeschoren kerel met een blozende gelaatstint en een glimlach die zijn gezicht beslist aantrekkelijk maakte. Hij had veel gezien, maar hij was geen prater — tenminste hij sprak niet vaak over zichzelf en hij had een vluggen, helderen geest en een altijd opgeruimd humeur. Ik kan nog niet begrijpen hoe men ooit verwacht had, dat zoo iemand zijn leven zou slijten in een suf kantoor. Hij was een geboren avonturier en had den moed een eens opgevat plan tot het uiterste door te zetten.

Maar zelfs Dick Cassilis had zijn buien van luiheid en hij had met graagte mijn voorstel aangenomen een week-end op de rivier zoek te brengen. Het was in 't hartje van den zomer, erg heet en alles drong dus tot luchtig ongegeneerde kleeding, luie stoelen op het gras, koele, verfrisschende dranken, schuiten op het kalme water, huisbooten met lampions — in één woord, tot een wereld van rust en vrede.

Den volgenden dag na den lunch vertrokken Cassilis en ik uit Londen, terwijl Drayton voorafgegaan was om alles in orde te brengen. Mijn bungalow was klein, maar mooi gelegen. Het grasveld helde af naar den oever, waar mijn boot schommelde in den stroom. Er was een klein priëel in den tuin en veel bloemen. Het was verrukkelijk na het rumoer en de stof en de hitte van de stad.

Cassilis wierp zich in een ruststoel op het grasveld en sloot zijn oogen.

„In den middag bereikten zij een land

„Waar in het steeds middag scheen te zijn”

mompelde hij. Hij had een groote bewondering voor de „Lotoseters” wat onbegrijpelijk was van iemand met zijn bewegelijken aard. Maar meteen sprong hij op en liep naar den waterkant. „Het getij is nu juist mooi. Laten wij eens naar den kerktoeren roeien, dien ik op een afstand zie, en het land exploreeren. Wat zijn de Engelsche dorpen toch mooi. En de Thames is nog iets heel apart”.

Wij roeiden daarheen en nog wat verder en Cassilis dwaalde door het dorp en kocht allerlei dingen, die hij niet noodig had. Tabak die hij niet rookte, een wandelstok waar hij niet mee liep en boter waar hij geen raad mee wist. Alleen uit kooplust en overstromenden levenslust. Twee dagen lang brachten wij zoo door: luiierend, pratend, roeiend, rookend en lezend.

Den tweeden dag aan den lunch spraken we over onze plannen voor de toekomst. Cassilis wou, dat ik met hem mee ging — waarheen kon hem niet schelen. Ik had niets dat mij aan Engeland bond en had grooten lust hem op zijn reizen te vergezellen.

„Japan — Venezuela — Siberië — Sahara” stelde Cassilis leukweg voor.

„Wat zou je denken van Noorwegen —” begon ik, toen mijn blik viel op iets dat op den schoorsteenmantel stond en dat ik tevoren niet gezien had. Het was de Japansche doos, die ik op de veiling gekocht had.

„Drayton, hoe komt dat hier?” vroeg ik.

Drayton haastte zich het mij met een stroom van woorden uit te leggen.

„Met uw verlof, mijnheer, ik heb ze meegebracht”, zei hij. „Ik dacht, dat u er veel waarde aan hechtte, omdat u mij speciaal had opgedragen er goed voor te zorgen; en daarom heb ik ze meegenomen”.

„Wat is dat?” vroeg Cassilis, scherp naar de doos kijkend.

Ik ging door met lunchen en vertelde hem inmiddels wat er in de veilingzaal gebeurd was. Hij stond op, nam de doos in zijn handen, opende ze en onderzocht ze nauwkeurig.

„Jawel, het is een toiletdoos, zoowat honderd jaar oud”, zei hij. „Ik heb heel wat van die doozen in Japan gezien. Heb je daar twintig guineas voor geweigerd? Mijn beste vriend, het klinkt prachtig; maar zakelijk was het niet. Ik zie iederen dag kans je zoo'n doos te bezorgen voor vijftig dollars”.

„Waarom hebben ze er dan, voor den drommel, twintig guineas voor geboden!” vroeg ik ontstemd, deels om mijn eigen dwaasheid, deels om zijn opmerking.

„Dat was evenmin zakelijk”, zei hij glimlachend, en toen keek hij peinzend naar de doos en vervolgde: „tenzij —” Verder kwam hij niet en toen hij weer aan tafel zat, zei hij, als hadden wij over niets anders gesproken: „Wat mooi schijnt de zon op het water! Ik stel een rustig uurtje visschen in een rivierarm voor”.

(Wordt vervolgd).

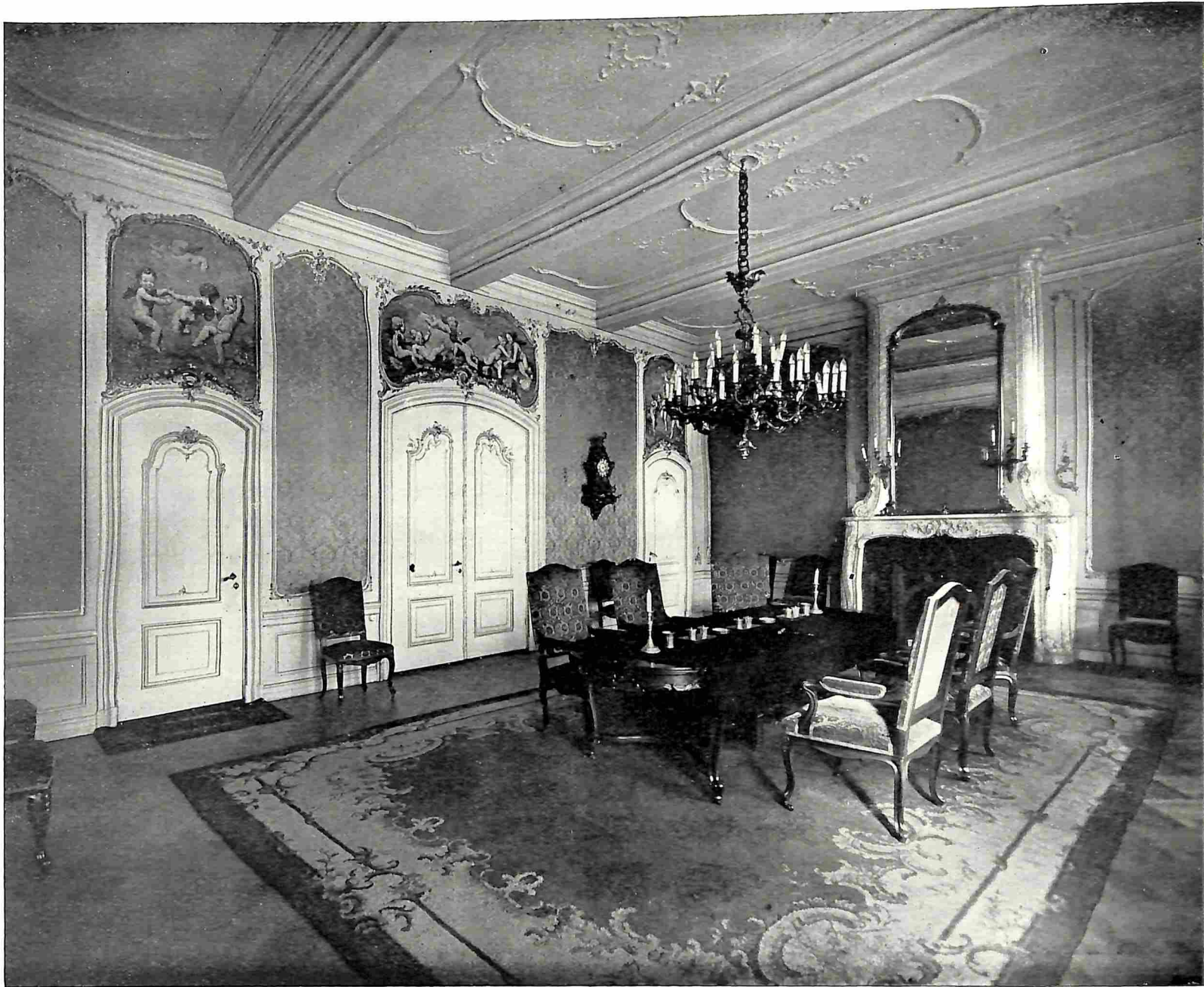

Foto C. Steenberg.

ZAAL IN HET HUIS VAN GILLIS VAN LEDENBERCH AAN DE DRIFT TE UTRECHT.

OUDE UTRECHTSCH E HUIZEN.

DE waarlijk vorstelijke woning, die Evert Zoudenbalch, kanunnik en thesaurier ten Dom, en proost van Maastricht, omstreeks het jaar der „haestige siekte”: 1467, in de Donkerstraat liet bouwen, is wel in staat ons een indruk te geven van de voornaamheid der patricische huizingen, welke in Utrecht's glorie-tijd haar straten bij tientallen sierden. Toch diene men daarbij niet uit het oog te verliezen, dat en het huis Zoudenbalch en het eveneens nog bestaande Paus-huize (\pm 1517), tot de allerweelderigste hebben behoord. De oudere woningen, zooals het in de XIIIe eeuw gestichte Fresenburch en de in de XIVe of in den aanvang van de XVe eeuw gebouwde huizen Lichtenberg, Oudaen, Groenewoude, Keizerrijk, Putruwiel e.a., maakten zeer zeker indruk door hun hechtheid en hoogte, doch zij waren sober en bij hun bouw was er rekening mede gehouden, dat zij in tijden van nood verdedigbaar moesten zijn. Vandaar dat wij hun gevels bekrond zien met een rij kanteelen, vandaar ook dat hun straatbreedte meestal niet veel meer bedraagt dan van 9—13 M., terwijl deze bij Paus-huize 28 M. en bij het huis Zoudenbalch bijna 29 M. is. Zoo ontbreken op Paus-huize ook de kanteelen-rijen geheel, en zullen wij in de bekroning der breede, platte lijst van Zoudenbalch (gelijk de afbeelding op blz. 17 ze ons ver-toont) meer een bewijs hebben te zien dat men nog niet geheel kon loskomen van de oudere voorbeelden, dan een middel om het huis te kunnen verdedigen. Ook in andere opzichten heeft de bouwmeester van Paus-huize veel meer de nieuwere vormen toegepast — het zijn niet enkel de kanteelen van Zoudenbalch die ons aan de oudere Utrechtsche voorbeelden herinneren — maar voor

het overige moet toch worden erkend dat de ontwerper van den machtigen, grijsblauw-hardsteen gevel in de Donkerstraat, nieuwe wegen heeft ingeslagen. Zooals wij dezen gevel nu zien, ingebouwd tusschen vrij onaanzienlijke burger-woninkjes, geeft hij ons geen duidelijk beeld meer van den oorspronkelijken toestand, toen het huis geheel vrij stond in een ruimen hof, welke gelegen was tusschen den Steenweg en de Zadel- en Mariastraten. Het poortgebouw, dat van laatstgenoemde straat uit toegang gaf tot dien tuin, is nog tot op dezen dag gespaard gebleven, al zij het ook dat het, tengevolge van den verwaarloosden staat waarin het verkeert, slechts weinig de aandacht trekt. Maar de straat zelf waaraan de hoofdgevel van het huis belendde, had aanzienlijker kunnen zijn voor zulk een paleis. Toch had heer Evert reeds in het jaar 1460, door het afbreken van eenige woningen, die tegenover zijn bezitting waren gelegen, er wat meer licht in gebracht. Tevens had hij door deze afbraak de gelegenheid gekregen om een nieuwen weg aan te leggen naar het Buurkerkhof, zoodat hij, toen zijn nieuwe woning voltooid was, het uitzicht had op de kerk. Op eenige schreden afstands van dit heerlijk paleis, zat, reeds meer dan tien jaren, in haar schamel kluisken Suster Bertken besloten. Hoewel haar in de wereld geen ding ontbroken had, goederen, noch schoonheid, had zij toch in het bloeiendst van haar jaren aan Bisschop David van Bourgondiën de vergunning verzocht om zich, gemetseld in een kluisken, geheel aan Jezus te mogen toewijden. Sedert toefde zij daar, haar dagen en nachten in bespiegelingen en gebed doorbrengende en den room van haar innerlijkst leven neerleggende in teere gedichten. Winter en zomer omhulden

haar dezelfde grove, grauwe rok en hetzelfde haren overkleed, en voor haar voedsel was zij geheel afhankelijk van hetgeen vrome kerkgangers haar gaven. Aldus wilde zij Jezus navolgen en vrede vinden voor haar ziel. „O coninc der gloriën”, — schrijft zij — „gi en wout niet geboren werden in een coninclijke sale mer in eenen ouden stal; geen blenkende gulden stucken, geen sachte plumen en hebdi begeert, maer met snode doecxkens, met een herde cribbe met verworpen hoy hebdi u laten genoegen”¹⁾. ☒ Ook heer Evert had zich Gode toegewijd. Stammend uit een oud geslacht, hetwelk reeds in de XIIIe eeuw zitting had in de

Utrechtsche Schepenbank, en nadien het hooge huis Zoudenbalch aan de Oude Gracht stichtte²⁾, had hij zich, dank zij vooral zijn rijkdom en invloed, benoemd gezien tot kannik en thesaurier ten Dom en tot proost van Maastricht. Doch met zijn intrede in den geestelijken stand, was hij niet tevens der wereld geheel en al afgestorven: de kinderen, die hij bij Wyllamngen Jansdochter had verwekt en de wijsche woning, welke hij voor zich liet bouwen, bewezen dat wel. ☒ Met dat al mag Utrecht dezen man toch dankbaar zijn voor de fraaie huizinge waarmede hij de stad sierde en niet het minst voor het gast- of weeshuis, hetwelk hij in den jare 1491 aan het Sinte Cathrijnen veld³⁾ stichtte, „van zijn goederen, die hem God almachtig uit zijn goedertierenheid verleend heeft”, gelijk hij deemoedig in den stichtingsbrief verklaart. ☒ Nog lange jaren heeft heer Zoudenbalch van zijn schoone woning aan de Donkerstraat kunnen genieten. Eerst in 1504 overleed hij. Vele in getal zijn de feesten en bijeenkomsten geweest, die hij er heeft doen houden; het ontbrak den vermogenden, invloedrijken geestelijke niet aan vrienden, terwijl het den minnaars van kunst en schoonheid een weldaad moet zijn geweest in dit paleis te worden ontvangen, aangezien heer Evert na de voltooiing van het huis, zich rusteloos was blijven wijden aan de versiering van het inwendige. ☒ Na zijn afsterven verviel de bezitting aan zijn naamenoot en neef: Evert Zoudenbalch, burgemeester van Utrecht. Dien trof het ongeluk uit de stad te worden gebannen, terwijl

zijn erfgoed werd geplunderd. Ongetwijfeld zullen daarbij vele kunstschaten zijn verloren gegaan, doch het innerlijke van het huis zal er wel niet door zijn aangetast. ☒ Tot in het jaar 1599 toe bleef „Zoudenbalch” daarna nog in het bezit van 's burgemeesters zoon en kleinzoon, en het blijkt ons uit het testament van dezen kleinzoon, welk een groote toewijding en zorg ook hij voor zijn fraai erfgoed heeft gehad. Met hem was in genoemd jaar het geslacht Zoudenbalch in rechte lijn uitgestorven; met hem stierf ook de glorie van het huis. Want nog geen twintig jaren nadien moest deze luisterrijke stichting van den ouden Domheer aan vreemden

worden verkocht, terwijl de kostbare inboedel overal heen werd verspreid: Jhr. Jan Ruijs van Pijlsweerd, die met de zuster van den laatsten Zoudenbalch was gehuwd, en als zoodanig de bezitting in de Donkerstraat had geërfd, was failliet gegaan. ☒ Zoo zien wij dan het gebouw van jaar tot jaar verminderen, totdat het in 1746 in handen komt van de R. C. Aalmoezenierskamer, welke er haar Weeshuis in overbracht. Doch zelfs in het jaar 1875 nog, toen de weezen overgingen naar het aan den Maliesingel nieuw-gestichte weeshuis waren er in de oude stichting fraai-gebeeldhouwde meubelen, aanwezig, die getuigden van den rijkdom en den goeden

smaak waarmede heer Evert weleer zijn woning had ingericht. Gelukkig werden ook deze naar het nieuwe weeshuis overgebracht, evenals de fijne dessus de porte en de rijkelijk versierde stenen schouw. Gelukkig!, want in het jaar 1903 werd het huis Zoudenbalch geheel en al door brand vernield. De reeds zeer verminkte binnenbouw ging hierdoor voor altijd verloren, doch den sterk-verwaarloosden straatgevel kwam deze brand ten goede. Die toch werd in het volgende jaar geheel in zijn ouden luister, op Staatskosten, hersteld, en zal met zijn welgevormd poortje nog menig jaar getuigenis blijven afleggen van Utrecht's oude heerlijkheid in het algemeen en van Evert Zoudenbalch's vermogen en kunstgevoel in het bijzonder. ☒ „Paushuize”

— waarvan wij zooeven spraken — is een van de laatste groote patricische huizen geweest, die in de XVIe eeuw binnen Utrecht zijn gebouwd. De spoedig daarna opkomende woelingen in het Sticht, die eindigden met het verlies van de onafhankelijkheid, en de ongewisheid der tijden, welke daarop volgden, zullen hiervan wel de voornaamste oorzaken zijn geweest. Wel worden in deze eeuw, vooral na het verdrijven van de Spanjaarden uit het Gewest, eenige vrij aanzienlijke huizen gesticht, doch dat waren of woningen van neringdoenden of panden van veel bescheidener afmetingen en vormen dan „Zoudenbalch” en „Paushuize”. ☒ Het schijnt wel of de rijke burgers en edellieden het einde van den oorlog hebben afgewacht aler zij, op het voetspoor hunner Middel-

euwsche voorouders, er toe overgingen zich zelf een even „considerabele” woning te laten bouwen. Want omstreeks het vredesjaar 1648, zien wij eensklaps aan alle kanten in de stad, woningen verrijzen van zoodanigen omvang en van zulk een voornaamheid vaak, als men binnen de laatste honderd jaren er nauwelijks één enkele had zien bouwen. ☒ Maar in deze honderd jaren was er veel veranderd in het denken en doen der menschen. Vele der oude geslachten waren uitgestorven of verarmd; de macht der Roomsche kerk was, ook in de vermaarde Bisschopsstad, gebroken; de gothiek grondig vergeten en de wedergeboortestijl alom doorgedrongen in den lande. Dit alles weerspiegelt zich in deze nieuwe patriciërswoningen. Het zijn nu geen rijke geestelijken meer, de stichters dezer panden, en ook niet

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS ZOUDENBALCH TE UTRECHT.

1) In 1514 stierf zij in haar kluis, die in of tegen het choor der Buurkerk was gebouwd, nadat zij daarin 57 jaren had doorgebracht. 2) Heden ten dage nog bekend als „het huis Oudaen”. 3) Thans het Vredenburg genaamd.

uitsluitend afstammelingen van oud-adellijke geslachten. Immers de oorlog had velen uit den **derden stand** in staat gesteld zich thans even groote **weelde** te veroorloven als de vertegenwoordigers van **de beide** hoogere standen. En zoo dragen deze huizen ook **bijna zonder** uitzondering een classicistisch karakter. Velen **dezer** rond de vijftiger jaren gebouwde woningen vertoonen **onderling** eene merkwaardige overeenkomst. Het zijn **die door** pilasters in vlakken verdeelde en veelal met een **driehoek** bekroonde gevels, in bak- en bergsteen uitgevoerd, streng **van opvatting** en voornaam, zooals men ze nog op **verschillende** plaatsen in de stad aantreft. De beste, nog bestaande, vertegenwoordiger van deze groep is ongetwijfeld de gevel van de Provinciale Griffie, in de straat Achter Sint Pieter. Toch was deze wijze van bouwen niet de eenige in die jaren. Dit bewijzen de twee fraaie gevels welke nog altijd het Janskerkhof sieren: de huizen Janskerkhof 13, gebouwd in het jaar van den vrede door, of in navolging van Jacob van Campen, en Janskerkhof 12, gesticht ongeveer 1640, doch later aanzienlijk veranderd. Ook het bij dit opstel afgebeelde huis, dat de later zoo bekend geworden Griffier der Staten 's Lands van Utrecht: Gillis van Ledenberch, liet bouwen, vertoont een sterk afwijkend karakter. De trapevel, de versierde muurankers, de dakkapellen en nog vele kenteekens meer, wijzen er echter op dat deze woning ouder moet zijn, dan de zoo even genoemden. En dat is ook inderdaad het geval. Dit huis dagteekent uit het begin der XVIIe eeuw, terwijl het in het jaar 1900 grondig werd gerestaureerd. De fraaie zaal van dit gebouw daarentegen, welke de op blz. 16 voorkomende plaat ons te aanschouwen geeft, moet eerst veel later op deze wijze zijn ingericht. De meest merkwaardige en oorspronkelijke van alle in de Gouden Eeuw te Utrecht gebouwde patriciërswohnungen is buiten kijf het op den hoek van de Keistraat en Achter Sint Pieter staande huis „de Krakeling”.

Alles is zonderling aan dit huis, alles wijkt af van het gangbare. Hoe was 't ook anders van den ontwerper en bewoner, jonker Everard Meijster, te verwachten, van hem die zijn leven lang een zonderling was en gewoon om met de **zwakheden** der menschen den spot te drijven? Zelfs de naam van het huis en, wat meer zegt, ook van de straat waaraan het gelegen is: de Keistraat, zijn niets anders dan herinneringen aan de grollen en kluchten van deze groteske figuur. Want onze jonker, die geenszins van middelen ontbloot was, en o.a. bij Amersfoort het mooie buitengoed „Nimmerdor” bezat, had er in den jare 1661 kans toe gezien om de burgers van deze stad den machtigen kei, die buiten op de heide lag, geestdriftig en met veel tam-tam binnen de stad te laten trekken, een krachttoer waarom zij nadien zoodanig door hun landgenooten werden gehoond, dat zij zich haastten hun moeizaam ingehaalden buit weder in alle stilte op de Varkenmarkt in den grond te stoppen. Het was nu bij dit feestelijk

binnenhalen geweest, dat heer Everard de burgers rijkelijk op krakelingen had onthaald. Toen nu zijn Utrechtsche medeburgers hem wegens dit feit, van hun kant dachten belachelijk te maken, toog Jonker Meijster naar den smid liet bij hem een ijzeren krakeling smeden, die hij als handsvat aan zijn belletrekker hing. Ze hangt er nog! Tegen zooveel aan zijn belletrekker hing. Ze hangt er nog! Tegen zooveel bravoure waren de goede Sint Maartensmannen niet opgewassen en het schimpen en lachen verstomde. Doch het huis behield den naam „de Krakeling”, hetgeen onzen Meijster echter slechts als muziek in de ooren kan hebben geklonken. Ook de naam „Keistraat” gaat terug tot op dit Amersfoortsche heldenstuk. Een brok van dezen ontlibaren steen had de jonker n.l. als een dierbaar aandenken aan het kluchtig geval, boven zijn tuinpoort — naast zijn woning — laten in metselen, hetgeen tot gevolg had, dat men spoedig niet meer sprak van de Van Buerenstraat — zooals zij rechtens heette — maar van de Keistraat, welke naamgeving tenslotte zelfs door de stedelijke overheid werd bekrachtigd. Een treffende tegenstelling met die grappige ijzeren krakeling vormende beide grafzuilen, welke wij (ook op onze afbeelding op bladz. 19) in den zijgevel zien aangebracht, en waarop zelfs een grijnzende doodskop niet ontbreekt. Die zelfde levensernst vinden we ook weer terug in de opschriften, die, men boven de verdieping-ramen leest. „Sursum Corda” heet het daar, en die spreuk was werkelijk niet als spot bedoeld, want jonker Meijster is te allen tijde een goed zoon van de oude Moederkerk gebleven. En toen op Sacramentsdag van het schaamjaar 1672, het Sacrament „met een openbare processie en ommegangh, onder het lossen van 't geschut met groote statie, deur de stadt wierdt omgedragen, en alle Gereformeerden wierden gedwongen hun hujsen te sluiten: in voegen dat eenigen, des uchtens hun veynsters geopent hebbende, gevaer liepen van geplondert te worden”, had onze jonker voor zijn woning een autaar opgesteld en een groene poort. Als Katholiek was dit zijn goed recht en het pleit voor hem, dat wij niet lezen dat hij eenzelfde landverraderlijk opschrift had aangebracht als sommigen van zijn geloofsgenooten bij die gelegenheid¹⁾.

Ook in beide andere spreuken boven de ramen hebben we een geloofsbelijdenis te zien: „Omnia Vanitae” en „Coelo Musa Beat”. Op eerstgenoemden geloofsgrond stoelt zijn Reynaerdie. Het geeft hem kracht, het spoort hem aan om de menschen om hun ijdelheden voor den mal te houden. De andere zinspreuk aan — met name aan de dichtkunst — heeft onze jonker zich nogal bezondigd. Zoo rijmde hij de „Key-klucht van Jock en Ernst” en de „Klucht van de Spitshoedige menschen” die, reeds blijkens haar titels, de menschelijke zwak-

1) Zoo las men bij den wijnkooper van Aelst, die bij het Janskerkhof woonde: een poort stond opgericht, versierd met het wapen van Frankrijk en in 't midden, met guldene letters: *Vive le Roy*.

Foto C. Steenberg.

POORT IN HET HUIS ZOUDENBALCH TE UTRECHT.

Foto C. Steenberg.

HET HUIS VAN GILLES VAN LEDENBERCH TE UTRECHT.

heden roskampen. ☞ Hoe gaarne zouden we bij dezen vroolijken man te waardschap zijn gegaan om eens hartelijk te kunnen lachen en om de inrichting van zijn huis te zien. Want tien tegen een, dat zijn woning van binnen even grillig geweest is als aan den buitenkant, waar wij nu nog slangen zien kronkelen om het stoephek, een vruchtdragenden palmboom gebeiteld in de deur, een vorstenkroon boven het deurvenster en een stralende zon, met de kenteekens van Apollo in de driehoekige gevel-bekroning. ☞ Hoe zonderling en ongebonden van stijl onze Jonker ook moge geweest zijn, benepen of eenzijdig was hij allermint. Hij toch was de man die burgemeester Moreelse op de meest daadwerkelijke wijze steunde bij diens pogingen om de stad op Amsterdamse manier uit te leggen en zijn geest ontwierp zelfs een zeehaven nabij den Blauwkapelschen weg, die door middel van een groote vaart met de Zuiderzee zou worden verbonden. Ook kocht hij gronden aan langs de nieuw gegraven Leidsche vaart — het begin van den nieuwen uitleg — waarop hij het fraaie „Oog in Al” deed bouwen, het buitenverblijf dat vóór eenige jaren door de Gemeente werd aangekocht en in luister hersteld. ☞ Zoo is Jonkheer Everard in alles anders geweest dan zijn medestadgenooten; een ware uitzondering op de vermaarde Utrechtsche deftigheid. Geen Erasmus, geen Bréero voorwaar, maar toch een man, die de onsterfelijke verdienste heeft gehad van zijn medeburgers te hebben laten lachen en van hen te hebben verbaasd en doorzien. Maar ook zichzelf doorzag hij, zooals ons blijken moge uit zijn onderstaand zelfportret:

.... In d'Amersfoortsche school

Was hij, van jonckx al af, een drolligen oom-Kool,
Dien Keyschen Kaeckelaer, die Dool-om-berchschen schriver
Is maer een Heckelaer, een Snaeck, een Klucht-bedriever
Die all' de wereld rost, en onder jock en Boerd
De Weereld wijst waer elck zijn doolingh hen vervoerd.

DEN UIJL.

Ontvangen boeken.

Van „De Spieghele”, Uitgeversbedrijf te Amsterdam, ontvingen wij „Beiaarden in de Nederlanden”, bijdragen tot de geschiedenis en de kennis van klokkenspellen en klokketorens in Noord-Frankrijk, België en Nederland, door William Gorham Rice. Hollandsche bewerking door Dr. J. H. van Klooster, met 32 teekeningen en bandontwerp van N. Ch. Dekker, architect.

DE ANKUMER DOODENMETTEN.

IN het dorpje Ankum, in den omtrek van Dortmund gelegen, heerscht een in Duitschland, in Europa eenig gebruik, dat zijn oorsprong vindt in een tijd, die ver ligt vóór het bronzen tijdperk, waarin de godsdienstige vereering van zon en maan volgens dr. Heinz Hungerland is aangevangen. In Band XLVI van de Mittheilungen des Vereins für Geschichte und Landeskunde von Osnabrück s. 387—413 heeft deze geleerde de legende in het licht der wetenschap beschouwd. Zij, die dieper op het hier volgende willen ingaan — een moeite, die rijkelijk beloond wordt — vinden in deze verhandeling volop nadere gegevens. ☞ Op den avond van den Midwinternacht (21 December) als Wodan zijn wilde jacht, zijn spoken oproept, als elven en nachtmerries uitzwermen, dien heksennacht bij uitnemendheid, klinkt te Ankum tusschen 6 en 8 uur feestelijk klokgebeier van den kerktoeren. Kerkelijke liederen, die op den torentrans worden aangeheven, onderbreken nu en dan het klokgelui. De overlevering meldt omtrent dit gebruik het volgende. ☞ Voor lange, lange jaren stonden de bewoners van den Lienesch-Hof, niet ver van Ankum, twee dagen voor den Kerstnacht te middernacht op, om te dorschen. Nauwelijks hadden zij hun arbeid aangevangen, of zij hoorden klokgelui te Ankum. Zij verkeerden in de meening, dat zij zich in den tijd vergist hadden; dat het de Kerstklokken waren, die tot kerkgaan noodigden. Vlug kleedden zij zich in Zondagsgewaad om nog tijdig voor de vroegmis te komen. Toen zij in Ankum aankwamen, bleken zij de eenigen te zijn, die kerkwaarts trokken. De kerk stond open en alle vensters straalden hel licht uit. Geen schare van geloovigen vulde de ruimte. Alle plaatsen in de kerk waren door engelen bezet, die het „Eere zij God in den Hooge” zongen. Toen zij op het punt waren de kerk binnen te treden, werden de lichten gedoofd en — zij stonden voor de gesloten kerkdeur. — Tot zoo ver de sage, onder het volk bekend als de Lienesch-avond. ☞ In het jaar 1785, op 15 December, werd op aandrigen van den pastoor de Lienesch-avond door de overheid verboden. Uit het verbod blijkt, dat de plechtigheid beschouwd werd als een heidensch gebruik, waarbij zich ontoelaatbare dingen voordeden. Wilde men de klokken geluid hebben, dan kon de koster met de kerkeknechts dat doen; de toreneur moest echter gesloten blijven. ☞ Groot was de verontwaar-

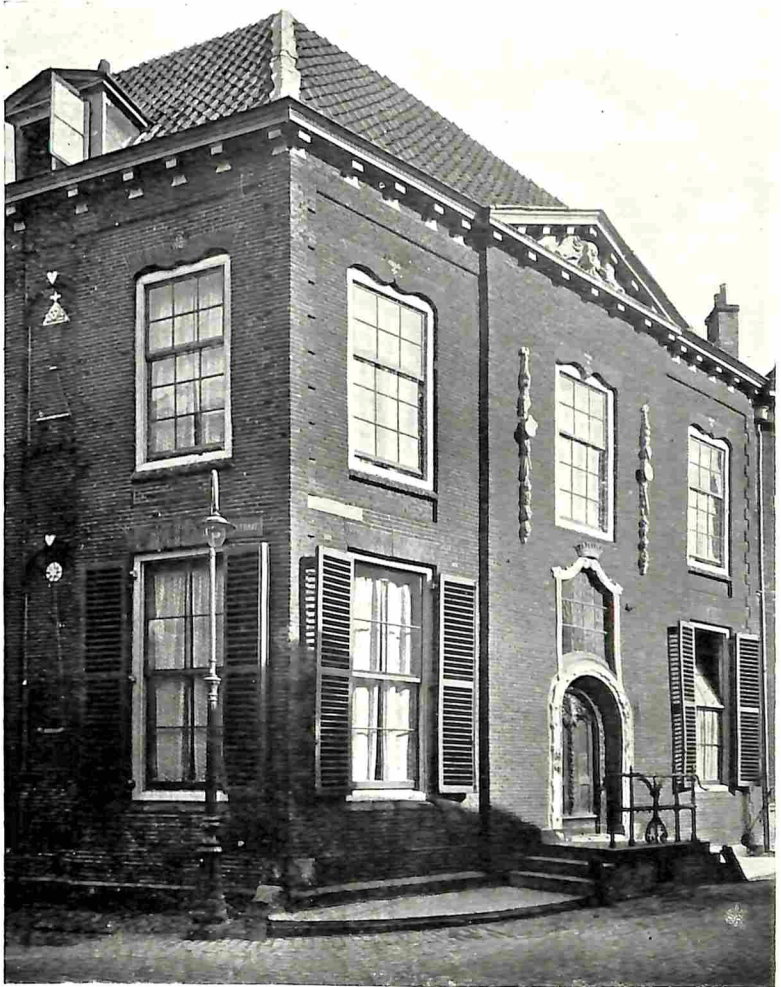

Foto C. Steenberg.

HET HUIS „DE KRAKELING” TE UTRECHT.

diging der Ankumers. St. Thomasavond (21 Dec.) kwam, met bijslagen werd de torendeur geforceerd en als van ouds stormde men naar boven en zong op den toren. De overheid nam haar verbod terug. In zooverre kreeg zij haar zin, dat na dien geen vrouwen den toren beklommen. Op 21 Juni 1892 sloeg de bliksem in den toren, er ontstond brand en van toren en kerk bleef slechts een ruïne over. Het schip was nog blijven staan en daarboven zong men nu op Midwinteravond. Bij den opbouw der nieuwe kerk werd heel de bouwval afgebroken en nu werd op het oude kerkhof het oude gebruik gevolgd. Nadat in 1900 kerk en toren waren herbouwd, klinken klokgelui en gezang weder van den torentrans. De bewoners van Lienesch-Hof zijn sinds de Hervorming Protestantsch. Maar nog altijd huldigen zij de oude zede, door

den zangers „einen freien Trunk“ in de een of andere herberg aan te bieden. Zoals hierboven is opgemerkt, is het gebruik, dat te Ankum nog leeft, eenig in Europa. Algemeen verbreid is echter het volksgeloof, waarop het steunt. Dit is de eeredienst der gestorvenen, de dooden-cultus. In Pommeren vertelt men elkander, dat in den Nieuwjaarsnacht de geesten van alle gestorvenen in de hoofdkerk van de parochie, waar zij eenmaal leefden, bijeenkomen. De kerk baadt zich in het licht en voor en na bestijgen alle overleden priesters den kansel om voor te gaan in het gebed. Een vrouw uit Schiefelbein (Schiefelbein, Regierungs-Bezirk Köslin) keek eenmaal van haar bed af in zoo'n volle kerk. Zij meende, dat zij zich voor de vroegmis verslapen had. Daarom kleedde zij zich metterhaast, nam haar gezangboek en ijldde toen de kerk binnen. Het gebouw was propvol. En van alle aanwezigen scheen haar slechts de vrouw, die naast haar zat, bekend. Haar nam zij nauwlettender op; het was haar buurvrouw, voor eenige weken overleden. . . . Als verstaend van angst zat onze heldin daar. Daar ging de priester den aanwezigen den zegen geven. Plotseling voelde zij een duw in de zijde en haar buurvrouw fluisterde haar toe: „Maak, dat gij wegkomt, voor hij amen zegt; anders zijt gij verloren“. Vlug stond zij op en liep op de deur toe. En nauwelijks was zij de deur uit of deze viel op het amen des priesters met een geweldigen slag dicht, de slip van haar mantel vastklemmende. Zij scheurde zich los en kwam zonder verder ongeval thuis. Toen zij den volgenden morgen op onderzoek uitging, wat er van het verloren deel van haar mantel geworden was, zag zij, dat het in kleine stukjes gescheurd was en op ieder graf lag een dier stukjes. In Wärend (Oostelijk Pommeren) neemt ongeveer dezelfde geschiedenis een nog gruwzamer vorm aan. In doodshemden gekleed zitten de gestorvenen — vaak zonder hoofd — in de kerkbanken. Over hen ligt een bleeke nevel, alsof men hen met een wit kleed had overdekt. Met stemmen, die men slechts even verneemt, zingen zij:

Hier staan we nu en zingen
Met vergeelde beenderen
Zonder geest en zielloos
Tot den jongsten dag.

Wie door het kerkraam kijkt en daarbij den mond openhoudt, wordt door de dooden vreeselijk toegetakeld of dadelijk gewurgd. Betreedt iemand de kerk, dan wordt hij uit-een gerukt, tenzij hij zich door de vlucht en met achterlating van een kleedingstuk weet te redden. Dit kleedingstuk vindt men dan later, aan stukken gescheurd, op de grafheuvels. In Scandinavië uit zich de vereering der dooden tijdens hun omwandeling in de twaalf heilige nachten op de volgende wijze: het huis wordt schoongemaakt en met dennengroen versierd. Het vuur op den haard wordt voortdurend onderhouden, spijs en drank wordt opgedischt, het eigen bed wordt den geesten vrijgelaten, men slaapt op den vloer op stroo. Kerstnacht op klokslag twaalf uur verzamelen zij zich in de kerk, waarvan de vloer met stroo overdekt is. Dit

stroo krijgt bovennatuurlijke kracht. Wie onder dezen dooddienst de kerk betreedt, is een kinds des doods. Den volgenden morgen vindt men de banken met het stof der graven overstoven. Dezelfde hoofdmotieven dezer overlevering hoort men in Denemarken, Beieren, Tirol, Thüringen, den Harz, Mecklenburg, Vogtland, Zevenbergen, in de landen langs de Oostzee. Het rijk der geesten eindigt Driekoningendag, in Westfalen Höllentag (dag van het nederdalen ter helle) geheeten. Als bij de oude Grieken na het eindigen der Anthestieriën (hun Bacchusfeest van drie dagen) drijft men de geesten met bezem en berkerooden uit. In den Noorschen runenkalender, werd daarom de dag van 7 Januari met een zweep gemerkt.

J. D. H. VAN UDEN.

Een concert met een niet-muzikaal Intermezzo.

ALLE muzikliefheb-bende lezers van „Buiten“, inzonderheid zij, die het vioolspel beoefenen, hebben stellig wel eens het een of ander opus gehoord of misschien zelf wat gespeeld van Louis Spohr, vioolvirtuoos en componist, geboren in 1784 te Brunswijk en overleden in 1859 te Kassel als gepensionneerd hofkapelmeester en generaal muziekdirecteur. — Hoewel de meeste zijner vele composities, waaronder opera's, symphonieën, vioolconcerten en kamermuziekwerken tegenwoordig vrijwel als verouderd beschouwd worden, heeft hij zijn naam in de muziekwereld onsterfelijk gemaakt door het schrijven van een uitgebreide, helaas niet algemeen bekende zelf-biographie. Door Spohr's nauwkeurig dagboek houden en zijn persoonlijke aanraking op talloze concertreizen met verscheidene beroemde kunstenaars als Beethoven, Schumann, Mendelssohn en Wagner, is dit uit twee deelen bestaande werk voor iederen ernstigen muziekvriend als bijzonder lezenswaardig en interessant te beschouwen¹⁾. Een aardige episode, die ons toont hoe primitief de concertzalen vroeger soms waren ingericht, beschrijft hij ons in het eerste deel. — In 1805 was Spohr benoemd tot concertmeester in Gotha, en in den winter van 1809—1810 keerde hij na een concertreis door Duitschland daarheen terug. Van Breslau uit bezocht hij Glogau aan

¹⁾ Louis Spohr's Selbstbiographie, Cassel und Göttingen: Georg H. Wigand 1860 und 1861.

Foto C. Steenbergh.

POORT VAN HET HUIS VAN GILLES VAN LEDENBERCH TE UTRECHT.

de Oder en woonde daar een concert bij, dat door de muzikliefhebbers van die stad gegeven werd. Dit had, zooals we in de biographie lezen, plaats in een zeer eigenaardig gebouw. ¶ Gelijkvloers bevond zich de vleeschhal, daarboven de concertzaal en op de tweede étage het stadstheater. — Daar de zaal erg laag van verdieping en vol menschen was, werd het er langzamerhand ondraaglijk warm. Het publiek verlangde daarom dat men een valdeur, die in de zoldering was aangebracht en welke in het parterre van den schouwburg kon worden opgetrokken, zou openen. Nu waren er toevallig dien winter nog geen theatervoorstellingen gegeven en kon men den sleutel van de bovenste verdieping nergens vinden. ¶ Er werd toen een lange stok gehaald en men trachtte daarmee het luik van beneden af open te duwen. Eerst wilde het niet wíjken, maar na vereende krachtsinspanning van velen sprong het eensklaps open en — daalde er tegelijkertijd zulk een dichte wolk van jaren lang opgehoopt stof, appelschillen en kersepitten neer op het in de concertzaal zittend auditorium en het orkest, dat men in het eerste oogenblik geen hand voor oogen kon zien. Toen het weer licht geworden was trachtten de op hun best uitgedoste dames en heeren zich zooveel mogelijk van het vuil te ontdoen, de musici maakten hunne instrumenten schoon en het concert werd voortgezet.

A. W. FRANCKEN.

ASPECTEN VAN BOMBAY.

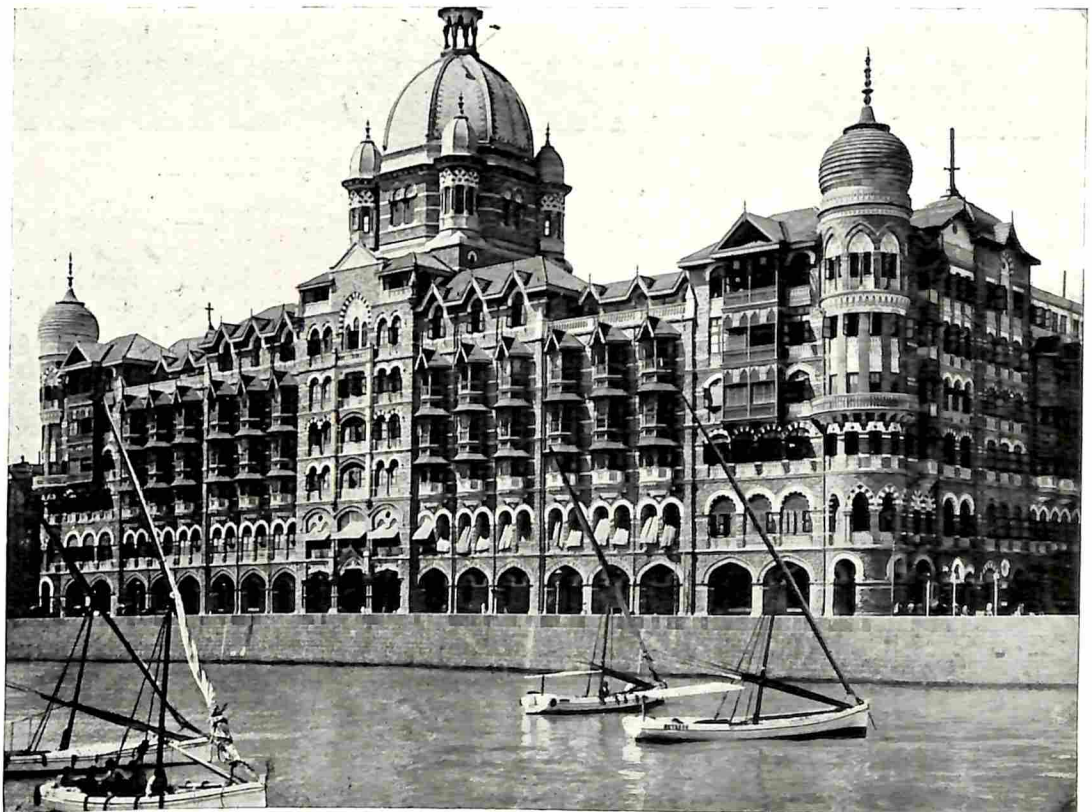
II.

Voor zooveel zij er nog aandacht voor hebben, worden de luierende menschen, die 's morgens in de hôtél-waranda's van Bombay het eerste hôtél-ontbijt afwachten, „tiffin”, dat wél gerekend hun tweede is, bezig gehouden door Indische goochelaars, acrobaten en slangenbezweerders, die op straat, doch onder hun blik, kunsten vertoonen. Reeds naar de mate van het toezien, kan de opmerker nagaan wie versch in Indië komt of er reeds „ontgoocheld” uit weg gaat. Dit is wél een groot verschil tusschen Nederlanders en ons koloniaal werk, en Britten bij het hunne. Ook in den gezelligen omgang van ons overzeesch bezit — „gezellig” dan bij wijze van spreken — ontmoet men de „kankeraars”: zij die in Indië niets goed vinden, noch aan onze kolonisatie, noch aan het Insulindische leven, noch aan de inlanders. Maar men ontmoet er ook niet weinige geboren Nederlanders, ofschoon hun getal mindert, die U 'n beetje vermoeden, en Uw nationaliteitsgevoel ergeren, door hun onvermoeid spreken over „heilig Indië”, waar alles zoo goed is en de menschen zoo braaf zijn, en het leven zoo gelukkig is. Wel, des te beter voor hen, die zoo spreken. Als zij alles oprecht meenen wat zij zeggen. Dergelijke menschen ontmoet men echter niet in Hindoestan. Voor de Britten is dit „the land of regret”: het land van het berouw of van den spijt. Britten, en dus naar het beveren, dat iedere Engelschman een eiland op zich-zelf is, even zoovele eilandbewoners, en tezamen nog wel van het machtigste eiland ter wereld, Britten, nog eens, en dus behept met een nationale zelfingenomenheid, welke vreemden wel eens doet glimlachen, beschouwen zij het als een zegen Gods, dat Engeland, dat zij over Hindoestan en zijn volken gaan, en als dit door „the natives”, zoowel de „males” (de mannetjes) als de „females” (de wijfjes) niet

VIJVER IN EEN HINDOE-TEMPEL TE BOMBAY.

zoo wordt ingezien, is dit een voorbeeld van duive'sch-zwarte ondankbaarheid. In zulke gemoedsstemming is het niet onverklaarbaar, dat zij die in het hôtél toeven om met den „mail” van morgen te vertrekken, de Indische kunstmakers, daar buiten, zelfs niet verwaardigen met een blik bij de verwonderlijkste toeren. ¶ Maar eindelijk, daar luidt de bel voor het „tiffin!” Zij zijn goede eters, die Britten. Zij raken er al dadelijk den tel bij kwijt. Terwijl een man, die niet dat groote voorrecht geniet van Engelschman te zijn, allicht zal beweren, dat dit voor den tweeden keer is, dat hij tot eten geroepen wordt, houden zij vol, dat „het eerste tiffin” hen vindt met wat wij onder „'n nuchtere maag” verstaan. Maar laten wij daarover niet twisten. De Indische hôtélzalen hebben al dadelijk het eigenaardige, dat er meer dienstknechten in zijn dan gasten, en dat genen een verzameling vormen van de vele rassen, ieder met eigen onderscheidingsteekenen, die in Hindoestan, neen, in geheel Azië zijn te vinden. De „ladies” en „gentlemen” laten zich door eigen volk bedienen. Daar zijn de in Indië geboren „Portugeezen”: kleurlingen uit Goa; de „Euraziaten”, waarmee men de Britsch-Indische „halfbloeds” bedoelt; de „Parsi's”: afstammelingen van in Bombay geboren oud-Perzische „zon-

HET TAY-MAHAL HOTEL TE BOMBAY.

aanbidders", en voorts al de eigenlijke inboorlingen van Hindoestan, waarin, wordt beweerd, twee honderd verschillende talen worden gesproken. Iedere „sahib" — heer — en „mem-sahib" — mevrouw — heeft een „jongen" of een „aya" meegebracht, zoodat, voor wien daarop oog heeft, het onmiddellijk duidelijk is waar de morgen vertrekkenden vandaan komen. Behalve, dat de Indische godsdienst met zijn vier „kasten" — volksafscheidingen — en vele goden ieder individu zijn eigen herkenningsteeken geeft, geschilderd tusschen de oogen, ziet men ook aan de huidskleur en het gelaat ongeveer, waar al die „inboorlingen" vandaan komen, onbeschouwd nog hun kleeding. De donkere Madrasser toont zijn voorliefde voor schelle kleuren door een reusachtige hoofdedksel van dun doek, rood met gouddraad doorweven; de groenachtig-gele Mohammedaan: Turksch of Perzisch, maar in Ind ë geboren, omwikkelt zich de heupen over de witlinnen lange jas, waarin wel alle bedienden gekleed zijn, met een dikke sjerp van rood of groen, of blauw. Groen toch het minst. Groen is wel de kleur van „den Profeet". De in Hindoestan geboren Islamieten veroorloven zich echter vrijheden ten opzichte van hun godsdienst, welke in het Turkije van gisteren, dat men heden „Kemalistan" noemt, naar zijn Angora'schen dictator Kemal-pasja, of in het Perzië van gisteren, dat zijn eigen dictator bezit in koning Pahlavi, eërtijds een der lijfwachten van den Nederlandschen gezant in Teheran, Mr. F. M. Knobel, niet zouden zijn geduld. Behalve, dat men te Bombay Mohammedaansche vrouwen op het tooneel kan zien, zag de schrijver dezer regelen reeds den eersten dag van zijn verblijf in het Bombay'sche hôtel, een jonge en mooie verpleegster ter verzorging van een bejaarde zieke dame. Alle twee van den Islamietischen godsdienst, en de dame van voornamen stand. Anders had men haar immers geen toegang gegeven tot een hôtel, dat voornamelijk bezocht werd door Britsch-Indische ambtenaars, komende of gaande.

MAURITS WAGENVOORT.
(Wordt vervolgd).

Van een jong Ezeltje.

Reeds als kind hooren we spreken over ezels, zien we plaatjes van ezels en lezen we dat een ezel „i-a" zegt, kortom, weten we meer van dezen viervoeter dan van menig ander dier dat we dan en later voortdurend ontmoeten. Dit is wel zonderling want zien doen we ezels, teminste hier in Holland, hoogst zelden. De weinige exemplaren, die we aanschouwen — gewoonlijk voor een karretje van den een of anderen niet zeer met aardsche goederen bedeeden medemensch — zijn meestal nu juist niet de fraaiste vertegenwoordigers van hun soort. En wat de meesten onzer nimmer hebben gezien: een ezelveulentje. Het doet ons dan ook genoeg, op de volgende bladzijde een afbeelding te kunnen geven van zoo'n klein mollig jong ezeltje, Peggy Martin, bij zijn moeder, „Erin's Molly", die een paar jaar geleden uit Ierland is ingevoerd, en die de slechte eigenschappen, welke men ezels maar al te veel toekent, logenstraft, door zonder aanmoediging met stok of zweep te draven zoo hard als een pony, klaarblijkelijk steeds voor haar plezier, en nog liever in vollen galop dan in draf. Al het rijwerk voor den tuin van haar eigenaresse (huize Valkenburg te Ulvenhout), zooals blad- en mestrijden enz., wordt door Molly verricht, die in slechts twee keer trekt, wat een paard in één vracht vervoert. De kleine Peggy werd 26 Mei 1926 geboren en zal weldra den familiekring verlaten — haar vader, Gerritje Martin, woont in de nabijheid, op

huize Anneville te Ginneken — om, naar wij vertrouwen haar nieuwen eigenaar, jhr. W. de Beaufort te Maarn, te toonen, dat goed verzorgde en goed behandelde ezels, aardige behulpzame en nuttige huisdieren kunnen zijn. Misschien doen zij niet steeds precies, wat wij menschen willen, maar de vraag dient dan te worden gesteld, of wij in die gevallen niet méér dan de ezel het praedicaat „stom" verdienen. Het zal onze lezers interesseeren, dat Peggy over eenige maanden vermoedelijk een broertje of zusje rijk zal zijn. Moeder Molly is waarlijk een kranige ezelin! N.

HET HOEDJE.

„Ik heb nou in de Kalverstraat een hoedje zien hangen!" zei mijn vrouw, toen ze thuiskwam, in extase. — „Zoo? Ben je uit geweest?" trachtte ik haar af te leiden. „Wat is het voor weer? Nog zoo koud?" Maar dat hielp me natuurlijk niets. — „Gewoonweg een dróóm!" zuchtte Lucy. Het begreep, dat de zaak ernstig was en dat ik tenminste eenig blijk van belangstelling diende te simuleren. — „Zeker weer zoo'n klein in elkaar gefrommeld vod, waar je al een kast vol van hebt", smaalde ik — en beging daarmee onbewust een groote tactische fout. — „Nee, dat is het juist", vervolgde ze haastig, „het is een hoed met een eenigszins breed rand, zooals jij me altijd zoo graag op ziet hebben". — „Hm! Erg opzichtig waarschijnlijk!" gooide ik het over een anderen boeg. — „Heelemaal niet! Juist bijzonder gedistingeerd: gris-perle velours Marocain met entredoux'tjes en een aigrette van vossenbont". Het is mogelijk, dat ik eenige van deze technische bijzonderheden onjuist weergeef, maar het was toch iets dergelijks. Daar ik me ter zake onvoldoende onderlegd voelde, waagde ik me niet aan detail-critiek en zwéég verder, hetgeen mijn vrouw blijkbaar opvatte als een teeken, dat mijn tegenstand aan het verminderen was. Met haar voorliefde voor zonderlinge woordcombinaties, steunde ze toen: „Een engelenbeest!" — „Zeker ook engelenbeestachtig duur?" informeerde ik. — „Dat weet ik niet, Wim. Er stond geen prijs bij". — „Dingen in een etalage, waar geen prijs bij staat, zijn altijd onzinnig duur", leeraarde ik. „Je zult dus dat hoedje niet óp je hoofd, maar út je hoofd moeten zetten". — „Hoe kom je toch altijd aan die leuke woordspelingen?" vroeg Lucy, die maar al te vaak een heel andere meening over mijn aardigheden verkondigd had. De strategische bedoeling van dit compliment was trouwens doorzichtig genoeg, want ze liet er onmiddellijk op volgen: „Ik zou in ieder geval even naar den prijs kunnen informeren; ik heb toch mijn goed nog aan. Hè toe, loop even mee Wim, dan kan ik meteen hooren hoe jij het vindt". — „Wat doet dat er nu toe? Als jij er zoo enthousiast over bent en de prijs blijkt mee te vallen, koop je het immers in ieder geval", zei ik gelaten. — „Ja, . . . dat is te zeggen, . . ." hakkelde mijn vrouw, „mijn kleedgeld voor deze maand is eigenlijk op. Maar als de prijs nu heusch meevalt en jij wou me dan een klein voorschot . . ." — „Dat voorschieten op kleedgeld kén ik", merkte ik, door ervaring wijs geworden, op. „Dan kan ik het je net zoo goed ineens cadeau geven". — „Béter zelfs, als je zoo royaal en zoo lief wilt zijn", vond Lucy, die weet dat een raak antwoord me altijd ontwapent. Ik moest lachen en gaf me zoo goed als gewonnen. „Luister eens", sprak ik, „ik zal dan maar weer mijn hand over mijn hart

WEG BIJ BOMBAY.

bij". — „Dingen in een etalage, waar geen prijs bij staat, zijn altijd onzinnig duur", leeraarde ik. „Je zult dus dat hoedje niet óp je hoofd, maar út je hoofd moeten zetten". — „Hoe kom je toch altijd aan die leuke woordspelingen?" vroeg Lucy, die maar al te vaak een heel andere meening over mijn aardigheden verkondigd had. De strategische bedoeling van dit compliment was trouwens doorzichtig genoeg, want ze liet er onmiddellijk op volgen: „Ik zou in ieder geval even naar den prijs kunnen informeren; ik heb toch mijn goed nog aan. Hè toe, loop even mee Wim, dan kan ik meteen hooren hoe jij het vindt". — „Wat doet dat er nu toe? Als jij er zoo enthousiast over bent en de prijs blijkt mee te vallen, koop je het immers in ieder geval", zei ik gelaten. — „Ja, . . . dat is te zeggen, . . ." hakkelde mijn vrouw, „mijn kleedgeld voor deze maand is eigenlijk op. Maar als de prijs nu heusch meevalt en jij wou me dan een klein voorschot . . ." — „Dat voorschieten op kleedgeld kén ik", merkte ik, door ervaring wijs geworden, op. „Dan kan ik het je net zoo goed ineens cadeau geven". — „Béter zelfs, als je zoo royaal en zoo lief wilt zijn", vond Lucy, die weet dat een raak antwoord me altijd ontwapent. Ik moest lachen en gaf me zoo goed als gewonnen. „Luister eens", sprak ik, „ik zal dan maar weer mijn hand over mijn hart

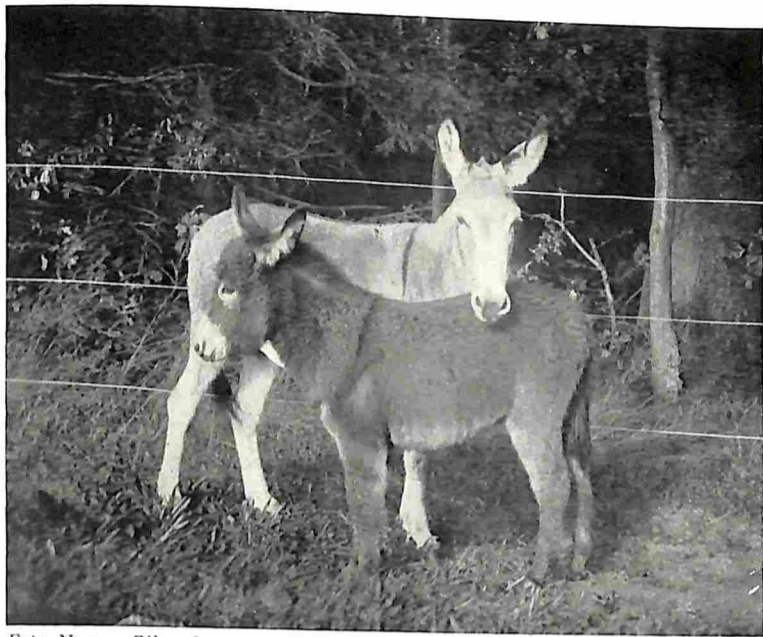

Foto N. van Zijverden.

VAN EEN JONG EZELTJE.
MOEDER ERIN'S MOLLY MET DOCHTERTJE PEGGY
MARTIN, ONGEVEER EEN HALF JAAR OUD.

strijken en in mijn portefeuille steken (hier glimlachte Lucy overdreven bewonderend), maar op twee uitdrukkelijke voorwaarden". — „Ja, welke?" vroeg ze snel en haar donkere oogen schitterden van spanning. — „Dat ik het ook mooi vind, of tenminste niet uitgesproken leelijk, en dat het niet meer kost dan" — en ik noemde een bedrag. — „O Wim, daar krijgen we het zeker voor!" juichte mijn vrouw, viel me om mijn hals, en zong mijn lof in de uitbundigste hoedjes-kwalificaties. — Toen ze voldoende gekalmeerd was, trok ik mijn jas aan en gingen we op weg. ☼ In het begin van de Kalverstraat ontdekte ik mijn schoonzusje en zei: „Kijk, daar gaat Annie. Die heeft ook wel een aardig hoedje op". — „O God, Wim, dat is het hoedje!" kermde Lucy en ze stormde op haar zuster af om nadere informatie. Het werd een volledige débacle, want tot overmaat van ramp bleek ook nog, dat de prijs meer dan vijf gulden onder mijn maximum was geweest. — „Misschien hebben ze er nóg wel zoo één", trachtte ik te troosten, toen Annie weer was doorgelopen. — „Dat is nu echt weer iets voor een man!" snoof mijn vrouw verachtelijk. „Ik kan toch niet met net zoo'n hoed lopen als mijn zuster; we zijn toch de Siameesche tweelingen niet". — „Waarom kan dat nu niet?" vroeg ik. „Ik draag ook wel precies zoo'n hoed als mijn broer". — „Bespaar me in 's hemelsnaam je flauwe aardigheden", verzocht Lucy. ☼ Natuurlijk, nu waren mijn aardigheden ineens weer flauw! Ik zei maar niets en luisterde ook slechts half naar een ellenlang verhoog, dat het allemaal mijn schuld was, omdat ik zoo lang had getalmd voor ik den aankoop van het hoofddeksel had goedgekeurd. „Als we tóch eens in dien winkel gingen kijken", interrumppeerde ik toen, „misschien hebben ze er nog wel andere leuke hoedjes". ☼ Ineens ging mijn vrouw overstag. „Je moet er dus maar niet meer aan denken, dat ik misschien een paar onaardige dingen tegen je heb gezegd, waar ik natuurlijk niets van meende", besloot zij een nieuwe uiteenzetting, „maar het was ook zoo'n reuze-teleurstelling". ☼ Na het passen van eindeloos vele hoedjes, waardoor Lucy's gebobde hoofd steeds meer op een ragebol ging lijken, zijn we toen tenslotte toch nog geslaagd. De prijs was weliswaar vijf gulden boven de begroting, maar dit hoedje was dan ook „nóg gekleeder dan dat van Annie", al was het ook niet van gris-perle velours Marocain, met entre-deux'tjes en aigrettes van vossenbont of hoe die dingen heeten. AMBER.

MEVROUW MARIANNE

DOOR
M. C. VAN ZEGGELEN.

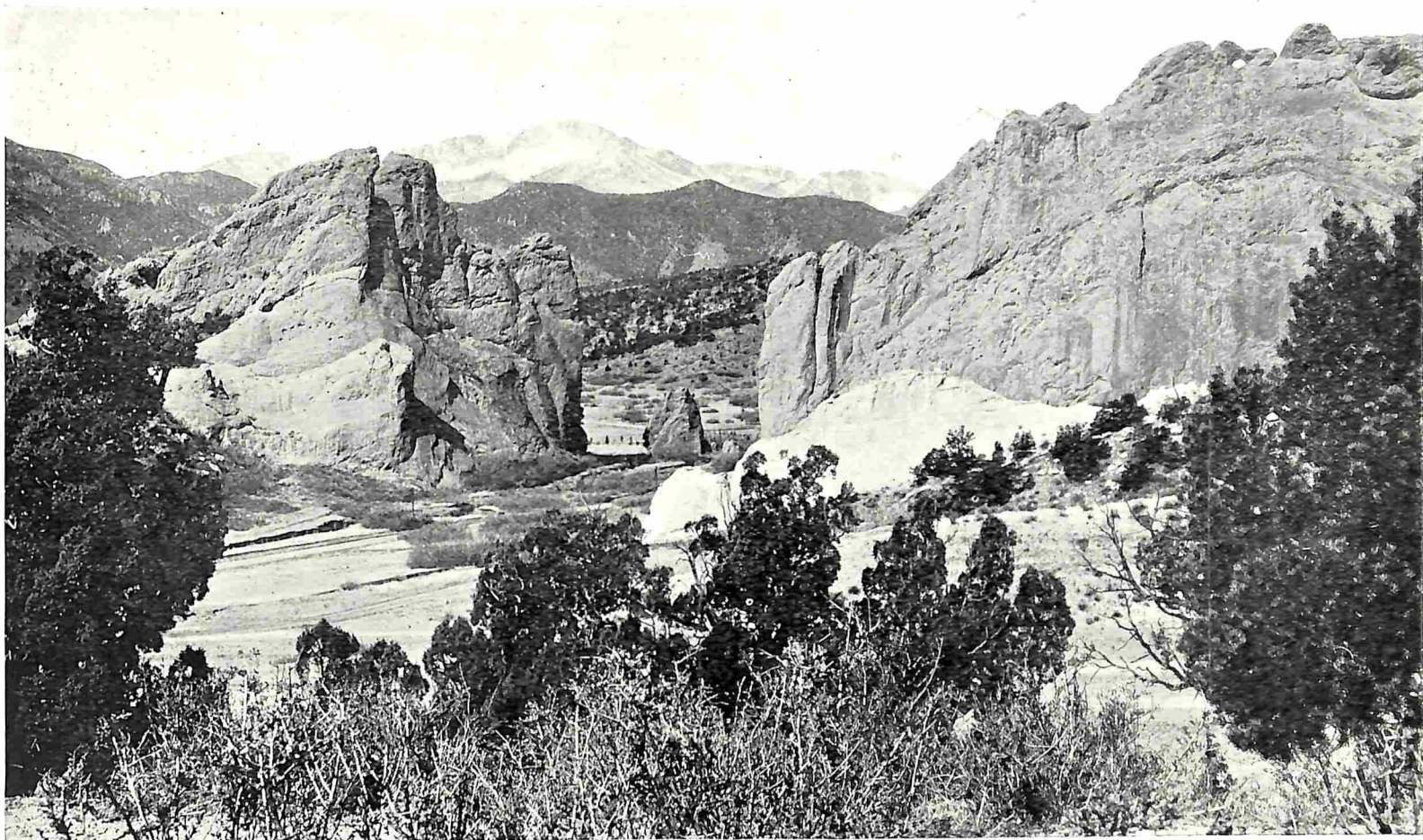
25) IEDERE brief eindigde met een visie van het breede water, aan welks oever de boerenhofstede lag. Er waren wilde dagen waarin het meer één worsteling was met wind en storm, er waren kalme waarin het zilver glansde tot den einder. In het voorjaar kabbelde het vroolijk en liet de kleine roeibooten aan de vlonders op en neer

dansen. In den zomer kwamen behalve de geweldige zeilschepen met hun roode en bruine vleugels ook de honderden kleinere met hun witte zeiltjes als luchtige kapellen. Het kindje stak de handjes er naar uit en riep „Oot! oot" (ce que veut dire bateau) en de doeshond blafte ze tegen. Dit was de tijd dat het vee weer buiten op het land was en de boerenknechts 's morgens bij zonsopgang hun roep voor de kalveren over de onmetelijke ruimte deden klateren. Dit was de tijd waarin de vrouw als de ontelbare zeilbooten naar huis waren gegaan, het bootje aan den vlonder losmaakte en het water oproeide waarin de zinkende zon zich spiegelde. Dan roeide zij ver weg, tot haar armen en borst moe werden. Zij liet zich drijven tusschen het hooge riet en zat daar stil te turen tot de zon geheel gezonken was. Aan de overzijde der hofstede legde de stoomboot aan en de brieven werden daarna in een roeiboot naar hun bestemming gebracht. De dag waarop dit geschiedde noemde zij de Fransche dag, dan kwamen er zijn brieven, het eenige wat haar van de buitenwereld scheen te bereiken. Zij noemde zich „paysanne", maar er scheen een ander leven achter haar te liggen, een leven dat haar nu klein en veraf geeliek met zijn druktetjes van uitgangen en formaliteiten. Dit leven was vrij en groot, zij zou dat andere niet meer terug wenschen, hoevelen zij er ook in had achtergelaten die zij liefhad en vereerde. ☼ De Rave las door tot het uur van het diner. Het boek was uit. Als uit een droom ontwaakte hij. Dit eenvoudige, klare, parelende boek had hem geboeid van het begin tot het eind. Het sterke kleine Holland met zijn rustige landen, maar woelige luchten was door hem heengegaan, en een hevig verlangen het alles weer te zien overviel hem. — Terwijl hij zich kleedde voor de tafel, vroeg hij zich af, wie die paysanne zou zijn? Een eenvoudige boerin? onmogelijk. Een vrouw die een boerin was geworden uit eigen wil? Of was het boek wel door een vrouw geschreven? In alle geval, de brieven waren een vondst, iets zuivers, iets geheel apart in dezen woordkunsttijd. Hij was gelukkig dat ze in zijn bezit waren en hoewel hij ging dineeren, stak hij het bundeltje toch weer in zijn zak. Het was een boek met een hart ☼ Critischer las hij nog eens na zijn diner den titel, de opdracht, de initialen die misschien eenige opheldering zouden kunnen geven en plotseling scheen het hem duidelijk — F. B. — dat was Floris Beekman. Bezat hij niet die boerderij aan het Kagermeer? Maar wie was die vrouw? „à la mémoire de ma femme bien aimée". Zijn vrouw dus? à la mémoire,

Foto J. Vijverberg.

OUDE STANDERDMOLEN BIJ BROUWERSHAVEN.

DE PIKE'S PEAK IN HET AMERIKAANSCH E ROTSBERGTE. OP DEN VOORGROND DE BEKENDE GARDEN OF THE GODS.

die vrouw was er dus niet meer, was gestorven? Er was nog een andere naam die zich in de gedachte wilde dringen van de Rave, maar angstig weerde hij deze af, neen, neen, dat kon niet! maar toch, dit prachtige proza, die visie op de natuur, op het leven. Die moesten van haar zijn! — Waar was Floris Beekman? Hoe zou hij aan zijn adres komen? Natuurlijk wist de uitgever het; wie F. B. ook mocht zijn, zijn adres was bij hem bekend! ☼ De winkels waren nog in volle glorie toen de Rave de Avenue de l'Opéra weder opwandelde. In den boekhandel stond dezelfde bediende hem weer te woord. „Monsieur Floris Beekman, ah! monsieur Beekman! Oui, oui”. Hij ging naar 't kantoortje, vroeg den chef en kwam een oogenblik daarna met een papier terug „s'il vous plaît sieur”. — Boulevard Sint Michel 85. 3e — las de Rave, dus in Parijs zelf, niet in Holland! Hij bedankte en riep buiten een der vele fiacres aan die in het midden der straat achter elkaar rijden, wachtend op een vrachtje. Hij liet zich in den zachten zomeravond naar de Rive gauche rijden, zag door het hek de Parijzenaars in het Luxembourg wandelen en werd uit zijn peinzendheid wakker door een rukje van zijn rijtuig. Het paard stond stil. Zonder van zijn bok te gaan, waarschuwde de koetsier: „Voilà monsieur!” ☼ De Rave betaalde en trad het grijze huis binnen, informeerde bij den conciërge: „Oui monsieur Beekman, c'est au troisième.” — Hij begon de trap te beklimmen, rustte niet op het eerste portaal waar een stoel en tafeltje er toe uitlokten, wel op het tweede en beklom toen manmoedig voor een Indisch gast, die trappen ontwend is, de derde trap. „Beekman” stond er met groote letters naast de bel. Hij trok er aan. Wachtte. Hoorde voetstappen. De deur werd geopend. ☼ Er stond een heer voor hem, onder een grijze lok zag hem een jong gezicht aan. De Rave weifelde . . . Was dit Floris? — „Monsieur, vous désirez?” vroeg de ander. — „Heb ik het genoegen Meneer Beekman te zien?” — Verbaasd Hollandsch te hooren, opende Floris wijder de deur. — „Die ben ik, en wie is u?” — „De Rave, een oude kennis, van u en . . .” — „Marianne!” zeide Floris. Hij stak de Rave de hand toe. „Komt u binnen”. Hij ging hem voor naar de kamer en hield de deur open. Het was er ruim en licht. De Rave zag het dadelijk, een atelier, maar toch van alle huiskamergemakken voorzien, een groote tafel, een buffet, een canapé, twee groote rieten stoelen. — „Hoe hebt u mij zoo gevonden?” vroeg Floris. — „Door dit!” zeide de Rave; hij haalde het boek uit zijn zak. — Floris boog het hoofd. Hij strekte de hand uit, streelde over het bandje. ☼ De Rave zag

hem scherp aan achter zijn gouden lorgnetje. — Floris bleef zwijgen. — „Nu?” vroeg de bezoeker. — Floris zag hem plotseling aan. De Rave schrok van de droevige uitdrukking in de levendige oogen. — „Wist u”, zeide Floris zacht, „hebt u 't gelezen?” — „Ik heb 't gelezen, maar niet begrepen. Ik vermoedde dat u de F. B. waart en kreeg uw adres bij den uitgeverboekhandelaar”. — Floris noodigde de Rave plaats te nemen. Hij zelf zette zich met het boekje in de hand op den stoel tegenover hem. — „En toen begreep u?” vroeg Floris. — De Rave schudde het hoofd, nam zijn lorgnet af en veegde die met zijn zakdoek. „Pardon, ik begreep toen nog niet alles. Ben ik onbescheiden, Meneer Beekman, als ik vraag wie de schrijfster is?” — „Mijn vrouw”, antwoordde Floris even zacht als zooeven. — „Uw vrouw? en wie . . .?” — „Marianne, Meneer de Rave, Marianne Hoogland”. ☼ De Rave hield zijn lorgnet in de trillende hand, zag met knippende vreemde oogen naar Beekman . . . „Dus Marianne . . . was uw vrouw, en is . . . is . . . à la mémoire schrijft u, hebt u haar verloren?” — Floris boog het hoofd weer. De grijze lok viel naar voren. — „Ja!” zeide hij zoo zacht dat de ander naar het woord raden moest. ☼ De Rave zag verwezen naar den man met het gebogen hoofd. Hij had dit bericht als een schok door zich heen voelen gaan en toch kon hij het nog niet gelooven. Hij gaf er zich ook rekenschap van dat het niet alleen dit vreeselijke bericht was dat hem trof, maar al het andere wat er aan vooraf moest zijn gegaan. Marianne's scheiding van Mees, haar huwelijk met Floris en welke aanleiding kon daarvoor zijn geweest? Een weinig licht spreidde het over Marianne's stilzwijgendheid, want nooit had hij antwoord gehad op den brief dien hij haar geschreven had naar aanleiding van David's ongeluk. ☼ Hij voelde plotseling een aanraking van iets zachts, en bemerkte dat een groote zwarte Does naast zijn stoel zat en de aandacht vroeg. Hij was een hondenvriend en streelde z'n kop. — Floris richtte zijn hoofd op: „Dat is Othello”. — „Haar hond?” — „Ja”. — „En dat kindje?” — „Dat is in Holland”. — En nu de Rave hem weer zoo vragend aanzag, zeide Floris: „U schijnt niets te weten, Meneer de Rave. Ik zal u vertellen van mijn Marianne, van ons en van het kindje. U was een goede vriend, ik weet 't”. — „Als het u niet te veel kost . . .”

(Sloot volgt).